

Abril.

Redacció i Administració:

R. Catalunya, 38, 1.

— Telèfon 17135 —

Preu: 50 cèntims

SUBSCRIPCIÓ:

6 pessetes trimestre

SETMANARI NACIONALISTA D'ESQUERRA

ANY I - NÚM. 16

SURT ELS DISSABTES

BARCELONA, 10 DESEMBRE 1938

Editorial

Arran de la visita dels directius d'Acció Catalana Republicana a l'honorable President de la Generalitat, amb motiu d'èsser-li lliurades les conclusions aprovades en el seu darrer Consell General, el President de Catalunya s'ha referit, entre altres coses, «a la nova etapa de revisió i ordenació de l'obra legislativa de Catalunya» i «al seu acoblament i respecte, en tots els ordres, als preceptes estatutaris i constitucionals».

De fet, doncs, s'ha aconseguit posar damunt de la taula de treball del President del Consell Executiu de la Generalitat, una qüestió tan transcendental com aquesta suara anotada. Caldria, però, que aquesta nova etapa ordenadora i revisionista, sigui començada immediatament. Setmanes múltiples ventem parlant-ne en les nostres Editorials i fins ara no havíem pogut llegir declaracions tan afirmatives i precises com les que havem transcrit de la més alta Magistratura de la nació. Un nou període vindrà a obrir-se que de la seva fructificació pot esdevenir una nova era de pau i esplendor per la nostra Catalunya. La reconstrucció econòmica del país així com l'ajustament de l'obra legislativa posterior al 19 de juliol del 1936 als preceptes constitucionals i estatutaris, ve valdran aquesta era de pau, econòmica i social, dins el terrible sofriment, aguantat amb exemplar estoïcisme i fe absoluta en la victòria final, que ens depara aquesta guerra provocada per països estrangers contra les llibertats individuals i col·lectives dels pobles. Si el President Companys es posa ràpidament — com tot el país desitja — a donar solucions als problemes que es plantejaran en obrir-se aquest nou període, la moral i el tremp dels nostres soldats, així com de tota la reraguarda serà injectada d'una saba reconfortant que farà que aquella s'elevi més encara, redoblant uns i altres llurs esforços per a continuar la resistència a l'invasor enemic, que és sense cap mena de dubtes l'arma més decisiva per a conduir-nos ràpidament a la victòria.

Resta, doncs, aquest problema de tanta transcendència per la vida actual i futura de Catalunya en les millors mans: les del nostre President, el de tots els catalans, al qual podem afirmar a viva veu, no sabrà jamai defraudar als seus connacionals els catalans, en qualsevol de les seves justes aspiracions.

Femina

ENTRE LA NEU I L'ESPAI

El món enter es meravella del gran miracle—miracle laic—que ha realitzat el nostre poble: de crear, estant en guerra, el magnífic i poderós Exèrcit Popular. I ja és sabut que per a crear una cosa superior i bona es necessita la matèria bona. En el nostre cas la matèria de creació del nostre Exèrcit és el poble, els nostres homes. Si els nostres homes no haguessin sabut ésser això: homes, a hores d'ara la nostra Pàtria estaria totalment envaïda pel feixisme assassí. Però ací hi ha els nostres homes, el nostre gloriós Exèrcit per a impedir-ho. I el nostre Exèrcit s'ha fet gloriós amb les gestes heroiques dels nostres herois inconeguts.

Un dia llegim al comunicat de guerra que hem pres a l'enemic tal o qual cota o posició; ah, però el comunicat no diu que aquell nou triomf l'hem assolit per l'heroisme sens igual d'un soldat nostre que ha aguantat, impàvid, serè, valent, hores i hores tot sol a l'enemic amb la seva metralladora fins que han arribat els reforços esperats.

El comunicat de guerra ens diu que hem avançat tants i tants quilòmetres, però no ens diu que aquells quilòmetres els hem avançat per l'admirable sang freda d'un soldat nostre que s'ha infiltrat a les trinxeres enemigues i n'ha tornat portant les dades necessàries per l'audaç cop de mà.

I aquella exemplar serenitat d'aguantar hores i hores, darrera la soca d'un pi, d'un matoll, d'una pedra, els raids de l'aviació fàcciosa i quan l'enemic creia morts tots els nostres homes de les avançades, aixecar-se aquests i vèncer en l'escomesa. Com s'agregant els nostres homes i que mesqui l'enemic!

I aquell altre que en passar l'Ebre li caigueren unes granades a l'aigua i ràpid es capbussà en ella sortint-ne al cap de poc portant triomfalment les granades a les mans!

I així a centenars, sempre, a cada moment, en passen d'actes d'aquests que retraten els nostres homes com a titans de la guerra. Què minsa coseta es deuen veure els miserables camuflats!

Avui us n'explicarem un de cas d'aquests tan senzillament fantàstics.

Un bon amic nostre, Joan Martí i Güell, des de fa un any i mig és un brau component del nostre Exèrcit. El seu Batalló opera al Pireneu, aquest Pireneu tan nostre, tan curull de neu com la testa blanca d'algun jaio de la nostra terra. El nostre amic viu entre la neu i en té els ulls tots blancs de la seva constant vista. El nostre amic és un d'aquests infants grans, tot cor i nobles sentiments, que al preguntar-li nosaltres en una carta que és el que més desitja ara, ens contesta aquestes admirables paraules: «Abraçar a la meva mare». El nostre amic, doncs, per raó del seu ofici, és l'encarregat del telèfon i l'electricitat. I un bon dia

—una bona nit, més ben dit—d'aquestes de lluna clara i transparent—allí, al Pireneu, les nits de lluna són un encant; ben al revés de com són a la reraguarda!—, el nostre amic pensava capficat, com resoldria el poder-se comunicar satisfactoriament amb les avançades i la reraguarda, ja que no tenien material a propòsit. I no sabem si la serenor de la nit, o la lluna transparent o la blancor de la neu, el cas és que demanà permís al Comanament per a proporcionar-se ell mateix el material. Li fou concedit el permís i amb altres companys, quietament, naturalment, empengueren la tasca.

Caminaren i caminaren per aquelles muntanyes en cerca dels fils de metall que els posarien amb contacte amb els del davant i els del darrera; caminaren un dia, dos, tres, quatre. Per fi, en un d'ells, a la claror morent, divisaren uns pals telefònics: eren a la terra de ningú. Però era igual. Era forçós apoderar-se'n, els eren necessaris.

I a la nit, mentre la lluna, còmplice d'ells, cuitava a amagar-se rera uns núvols protectors, el nostre amic i els seus companys petjaven «la terra de ningú» i començaren la costosa i difícil tasca.

El treball era dur, pesat. Havien d'actuar amb molta precaució i astúcia. Les «escuchas» enemigues no eren gaire lluny, i un descuit hauria estat fatal.

I l'èxit coronà els esforços dels nostres homes, i amb les primeres llums de l'albada iniciaren el retorn a les seves trinxeres. Però la claror els delatà. I un xiulet — bé prou el coneixen ells! — fi i tallant passà rabent per sobre llurs testes. S'acotaren, estirats a terra, tocant amb les mans les aigües tranquil·les d'un rierol. Què bonica aquella hora! Quanta tranquil·litat aparent! Tot d'una, potser per a fer una horrible harmonia a aquella bellesa, el cant feréstec i sec d'una metralladora es deixà oír. Buscava el nostre amic i els seus companys, buscava els nostres herois per a fer-los tornar marbre confosos entre la neu.

Però no reeixiren amb els seus desiguis. I els nostres homes, cansats d'estar-se ajaçats, tranquil·lament, amb el preat trofeu a les espatlles, feren cap vers llurs trinxeres, com si vinguessin de festa major — paraules que els digué el Comandament que havia observat llur peripècia i persecució.

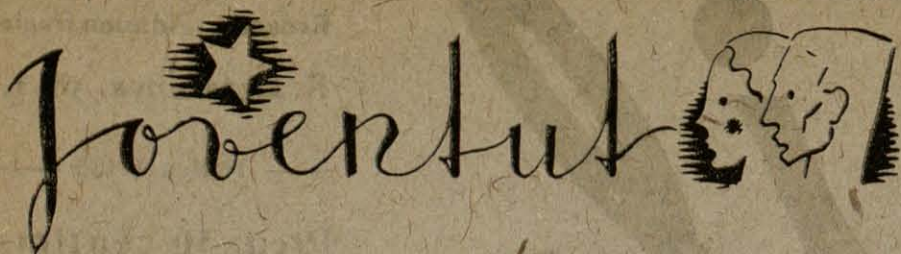
I a l'endemà, la reraguarda contestava als homes del Batalló pireneic, que entre neus, emmurallats de glaç, recorden els seus i les ciutats aimades, i realitzen actes immensament grans, únics, sols realitzables amb el tremp i caràcter dels nostres homes.

Amb tu, volgut amic Joan Martí i Güell, saludem amb el cor i els braços a tots els nostres braus defensors.

ANTONIA ABELLÓ

Després de Munic, París i aviat Roma. Els resultats com sempre: Negació dels drets internacionals a la República. El nostre exèrcit, però, afirma ara més que mai que aquests drets seran defensats fins l'últim extrem, en les trinxeres de la resistència.

El B. E. N., organització dels estudiants catalans

Nascut en els moments difícils de la repressió centralista i capitalista que precedí la gloriosa data del 6 d'Octubre, el Bloc Escolar Nacionalista, incorporà d'una manera definitiva a la contesa que Catalunya vivia per la democràcia i la seva llibertat, un element valuós i decisiu: l'estudiant.

Mantes vegades hem fet notar la importància del paper que a casa nostra ha jugat l'estudiant, però volem avui repetir-ho, perquè en els moments inesborrables del bienni negre, aquesta actuació esdevingué capital.

Els estudiants, s'agruparen en moments intensos i plens de gravetat, quan calia responsabilitzar-se amb una plenitud de consciència màxima. Tota Catalunya en aquells moments vibrava d'indignació i respongué a aquest dolor amb una actuació que palesà per si sola la perdurabilitat de les característiques socials de Catalunya.

Podem dir que, el Bloc Escolar Nacionalista —el màxim lligam dels estudiants que actuaven amb el lema de Catalunya contra la falange avui sublevada—, fou una creació natural del moment, que el seu conjunt homogeni, fou el resultat d'un moviment general sorgit de la mateixa Catalunya i que en tots moments l'actuació dels estudiants fou la representació genuïna del nostre poble.

Allà on havia un nucli de protesta, tot moviment de rebel·lió sorgia dels estudiants i era comandat pel B. E. N.

Tota la tasca callada, però intensa, que venia fent-se des de la clandestinitat per enrunar l'opressió venia del mateix sector.

Els estudiants que actuaven com elements responsabilitzats, decidits; forçats en la lluita i acarats continuament contra l'enemic.

Per això la seva actuació, no es limitava als moviments vacil·lants del element jove que s'inicia i que encara no sap on va; era la formació organitzada d'un

front que cada cop més potent anava fent recular l'enemic fins estavellar-lo en la derrota sorollosa, que vivíem el 16 de febrer.

Recordem a l'atzar algun dels aspectes d'aquella tasca admirable: ajut al prè, debilitament de l'enemic; posició decidida que personificava la de tota la nostra terra...

Ara, després de dos anys de guerra, el B. E. N. continua en el seu lloc. Els seus militants: aquells que ahir s'acaraven a la plaça Universitat contra la policia-avui en el front lluiten contra l'instrument de la facció. En la retroguarda la seva actitud enèrgica manté insoluble l'esperit democràtic i nacionalista dels escolars que resten a la retroguarda.

En organització catalaníssima, la seva lluita és la lluita per l'afiançament de l'espiritualitat catalana, allà on ella ha de trobar una vida més exuberant entre els estudiants.

Cal que en el futur els seus esforços estiguin recolzats per tota l'opinió que es diu nacionalista.

Catalunya ha de deixar de banda els dubtes i els prejudicis que fins ara l'han mantingut allunyada de si mateixa. Ha de tornar a esdevenir el poble conscient de si mateixa.

Els estudiants que sempre propugnaren per l'existència de la seva vida independent han de trobar en la continuació de la seva gesta una col·laboració general.

¿Com pot manifestar-se aquesta col·laboració?

Sols hi ha un mitjà que és alhora obligació ineludible per tots els partits catalans:

Cal que el Bloc Escolar Nacionalista sigui proclamat l'unió de tots els estudiants que sentin la necessitat de la llibertat de la seva terra.

Cal que efectivament esdevingui el front potent de la gran joventut escolar catalana.

LLUM VALLS

EBRE - SEGRE

El 25 de juliol les forces de l'Exèrcit de la República travessaren el riu Ebre i aconseguiren posicions extraordinàriament perilloses per als exèrcits invasors d'Ibèria.

Dos cossos d'Exèrcit sencers havien passat el riu i magistralment havien demostrat al món sencer que com el nostre Exèrcit no n'hi ha cap enlloc.

Els exèrcits franquistes intentaren, abocant tot el seu caudal de material, fer retrocedir els nostres heroics combatents. Però aquests, talment com formant part del mateix territori alliberat, resistiren fermes a les envestides enemigues.

Un dia, una setmana, un mes. Tres mesos i mig aguantant escoseses inaguantables, tres mesos i mig sofrint tota classe d'atacs i de privacions.

I al cap d'aquest temps un altre cos d'Exèrcit, de gran memòria per als catalans, aconseguia una altra esclatant victòria com a conseqüència del pas —ràpid i efectiu— del riu Segre.

Ebre! Segre!

Dos noms que avui dia volen significar tota la nostra frontera i tot el nostre territori.

Ebre i Segre, rius importantíssims que barraven audaçment el pas a l'invasor.

Avui, els dos, han escrit per a demostrar arreu de l'univers la potencialitat i la valentia dels nostres braus combatents que en els vastes marges dretes s'han cobert de glòria i d'honor.

Amb el pas de l'Ebre s'aconseguí l'ajut complet als germans de Llevant.

Amb el pas del Segre aconseguiren fer possible amb facilitat la nostra retirada del marge dret de l'Ebre en el moment que l'alt comandament ho cregué oportú.

I en ambdós llocs agermanats per un ideal comú, de llibertat i democràcia, els

fills de Catalunya hi han deixat la seva sang i la seva vida.

En la reconquesta de trossos de la nostra pàtria en poder de la facció no hi ha hagut ni un sol fill català que hagi vacil·lat o hagi retrocedit.

Tots han complert el seu deure d'homes i de patriotes catalans.

Primer perquè sabem que amb el pas de l'Ebre el germans —molts d'ells catalans— de Llevant tenien una ajuda decisiva.

Després perquè veien i sabien que amb l'ofensiva del Segre les forces del marge dret de l'Ebre, eminentment catalans, tindrien un descans i una retirada millor.

L'esperit de catalanitat, essencial i l'esperit de patriotes de fills de Catalunya es posà en ells, en tots nosaltres i s'aconseguí la gesta meravellosa que mai cap exèrcit hauria aconseguit: Travessar dos rius i obtenir posicions importants al marge dret dels mateixos.

Què hi fa que després s'hagi hagut de retornar a les antigues posicions!

Hem aconseguit demostrar al món la ineficàcia de l'exèrcit de Franco i la fe increbentable en la victòria dels nostres combatents.

I arreu de l'exèrcit, a l'Ebre i al Segre, al Nord i al Sud el sentiment de Catalunya hi és arraigat fins al més profund i els nostres combatents saben que lluiten per la llibertat de la independència de la pàtria.

Per això som arriscats i per això fem el que hem fet. Perquè lluitem per Catalunya, la futura i per la democràcia i justícia social i l'ideal.

Catalunya aconseguirà la victòria i la nostra llibertat serà, com deia Macià, el far lluminós que guiarà tota la Humanitat.

En campanya. JOSEP SANS

UNA ESTONA D'HUMOR

LA CATARINETA

La Catarineta—com li deien els seus amics—, anava de porta en porta per les cases de la vila, pidolant una almoïna de deu cèntims, per a fer-li dir una missa al seu marit difunt, segons li encarregà poc abans de morir; amb la particularitat que l'esmentada-missa, havia de celebrar-se amb la cooperació de tots els veïns de la vila.

Per això, la pobra Catarineta, s'apressà a complir l'última voluntat del seu plorat marit, i anava de casa en casa a implorar la caritat de deu cèntims—tarrifa única—, perquè descansés en pau i tranquil·litat a la glòria del cel...

—Ave Maria!... ¿Em farien la caritat de deu cèntims per l'ànima del meu marit difunt?...—implorava amb veu trencada per l'emoció, la Catarineta.

—I ara... Catarineta!... ¿Com ha anat això?... Tu demanant almoïna?...—li deien estranyats, invariablement els veïns.

—Ai, fillets!... Es una prometença que li vau fer poc abans de finir... Ell, em digué que no descansaria en pau si no li feia dir una missa pagada amb la quantitat de deu cèntims que pagarien voluntàriament tots els veïns, i que havia d'ésser jo precisament l'encarregada de recollir-los, sense aquest requisit, ell no descansaria tranquil...

—Vull que em donin una prova—si algú em tenia algun ressentiment—, que ja m'ha perdonat...—em digué preocupat.

Aquestes eren les explicacions que la Catarineta donava a tothom. Naturalment, ningú es negava i tots acabaven, invariablement, donant els deu cèntims per a l'ànima d'aquell tocacampanes, que fins després de la mort havia de demostrar el seu humor aixelebrat.

El difunt, era el que en vida fou l'apotecari del poble. Era un home que a la seva joventut n'havia fet de verdes i de madures, i durant la seva vida s'havia distingit per les seves plagasitats i facècies de bona llei.

Vidu, i casat en segones núpcies amb la Catarineta—una noia una vintena d'anys més jove que ell—, i que hagué de casar-s'hi cuita, corrents per tal d'evitar que el fruit dels seus amors, no desfermés prematurament les males llengües, i a més, en previsió al mal geni del pare de la noia, que segurament hauria fet trencadissa si no passaven per la vicaria, abans que s'escampés pel poble que havien celebrat Pasqua abans de Rams.

La Catarineta, havia estat la serventa de l'apotecari. Era una noieta molt bonica, ben formada, i simpàtica; de caràcter una mica apocot. A l'apotecari que li abellien tendretes, prompte se'n agradà de la Catarineta, i amb les seves traces i manyes, no tardà en fer-se la seva, ella no s'hi veia de contenta de passar a ésser la mestressa en aquella casa que hi havia entrat com a serventa i el resultat fou el que més amunt hem esmentat: hagueren de casar-los per tal d'evitar un mal pitjor...

Al cap de dos anys escassos, l'apotecari emmalaltí, li vingué un atac de feridura que el deixà poc menys que inútil, als dos mesos del primer atac, li repetí i morí.

Abans, però, encara tingué la humorada, de demanar a la Catarineta, que li fes dir, després de mort, la cèlebre missa dels deu cèntims, i li féu jurar i rejurar que no es tornaria a casar.

La pobra noia, no tingué altre remei que accedir als desigs del moribund. ¿Què podia fer la Catarineta, si no tenia voluntat per a res?...

Abans de casar-se amb l'apotecari, la Catarineta havia festejat amb un fadrí fuster que de nom es deia Bernat. Aquest era un xicot d'uns vint-i-set anys, que n'estava bastant encatarinat d'ella, però no es decidia mai a demanar-la, i quan se'n adonà, ja havia fet tard; l'apotecari va ésser més matiner.

Ara, en saber-la vídua, se li tornà a despertar la passió amorosa, però es trobà amb la desagradable sorpresa que la Catarineta no en volia saber res de casoris, lligada com estava amb el jurament de no casar-se mai més.

—I, doncs, Catarineta... ¿Què hem de fer?... ¿Es que home d'estar endolada tota la vida?... Tu encara ets jove, i tens dret a ésser feliç... Ja saps que jo sempre t'he estimat...—li musitava el fadrí fuster amb la veu velada per l'emoció.

—No pot ésser, Bernat, no puc de cap manera... He fet la prometença, i haig de complir-la... No vull que el meu pobre difunt—que en pau descansi—, em maleís des de la tumba...—contestava entre compungida i resolta la Catarineta.

I no se la podia treure d'aquí, per més que Bernat porfies; tot era inútil, aquell taujà d'apotecari l'havia ben enredada.

Bernat, no era home que es donés per vençut fàcilment. Tot era qüestió d'esperar, ja se li presentaria l'ocasió, i llavors obraria en conseqüència.

La Catarineta, cada dia se'n anava a l'església a resar davant la imatge del Sagrat Cor, pel descans de l'ànima del seu marit.

Un dia, quant més ensimismada estava amb les seves oracions, sentí una veueta prima, il·lunyana, que semblava de l'altre món, que li deia:

—Viudeta!... Viudeta!... Viudeeta!...!

La Catarineta, quedà com esglaiada en sentir aquesta veu misteriosa, i no sabé que fer ni que dir, però aquella veu que semblava la d'una ànima en pena, continuava insistintment:

—Viudeta!... Viudeta!... Viudeeta!...!

La Catarineta, li ho comunicà al seu confessor, i el mossèn, creient que tot allò que li contava eren falòrnies i al·lucinacions d'aquella paula, li digué, que li contestés, a veure el que volia.

L'endemà, quan aquella veu la tornà a cridar:

—Viudeta!... Viudeta!... Viudeeta!...!

—¿Què demaneu, per la part de Déu?...—digué la Catarineta, més morta que viva.

—Sóc l'ànima del teu marit... I la meua voluntat, és que et casis amb Bernat, que jo ja t'he perdonat!...

La pobra noia, en sentir aquestes paraules, ajuntà les mans extasiada, i acotant la testa que gairebé li tocà a les lloses, contestà:

—Senyor!... Faci's la vostra voluntat!...

Bernat, que no era altre el que es traïent la veu la cridava amb tanta d'insistència, deixà de barrera l'altar, poc a poc, sense fresa, aguantant-se el riure de veure l'èxit de la seva facècia; i fent veure que venia del carrer, s'acostà a la Catarineta, que encara estava cap-cota resant-li un parenostre de gràcies a l'ànima del seu difunt, i agafant-la per un braç l'alçà sense cap resistència d'ella, i abraçant-la amorosament li donà un petó fort, sonor, que repercutí com una campanada dintre d'aquella església, i en el cor extasiat de la Catarineta...

RA-MA-TA

Els crits i l'agitació vestida pel feixisme respecte a preteses reivindicacions sobre Tunis i Còrsega, poden molt bé emparar altres apetències i aspiracions. Cal remarcar, doncs, el que ningú ha d'oblidar, que no som nosaltres propicis a pagar comptes aliens i que la República defensa i defensarà la independència i llibertat de tots els pobles ibèrics

DE LA RERAGUARDA AL FRONT LLETRES AL MEU GERMÀ

XI

Estimat Pere:

Ja estàs de retorn al teu lloc en el front de guerra! El permís de vuit dies, rapidíssimament esgotat, no t'ha donat temps a gairebé res, oi més havent-te estat concedit en atenció a la malaltia de la nostra volguda mare. Això no obstant, força contents tu i tots els de casa per haver estat possible conviure uns dies després de tantes i tantes setmanes de no haver-nos vist.

Jo no sé la impressió que et dominaria al moment del teu retorn; però sí que puc dir-te com les moltes i substancials coses per tu contades, han impressionat el meu ànim.

Les visites dels soldats del front a la reraguarda, crec jo, seria quelcom força interessant i útil el que sovintegessin més, car el contacte és beneficiós per als d'ambdós llocs i especialment, si els missatgers són com tu, serviria per a revifar més encara la moral dels de la reraguarda.

Com no s'enriqueix en viure les vicissituds de la campanya! En escoltar dels teus llavis les peripècies passades i el conèixer amb detalls quins són els llocs que has ocupat fins a arribar al que ets ara — que si bé no és de lluïment, és de confiança i de responsabilitat — jo em formava la idea de com el que t'hagin confiat missions i càrrecs delicats, en un ambient no massa propici, ha estat degut, certament, més que a cap influència que tu no tenies a la posició de les teves condicions personals. Aquest és un cas que podria servir d'exemple en tots els moments, però, més que mai, en moments de guerra i trobant-se en campanya. Fiar-se — si vols — dels altres; però refiar-se d'un mateix; vet aquí un lema adient per a tota actuació. Ho has hagut de guiar, però ningú pot dir-te que no tinguis ben merecudes les consideracions que em deies i tenen els teus companys de l'Exèrcit.

Al pintoresc i dramàtic de la vida a les «xaboles», per a tu han succeït altres moments plens d'escenes no exemptes de saborositat en la petita República habitada per set persones, tu una d'elles. L'optimisme que tu respicles, ha estat encomenat als que s'han relacionat amb tu i de la mateixa manera que la teva visita ha estat per a la nostra mare una dosi important i pro-

fitosa per l'allegueriment de la seva dolença, no hi ha dubte que tots els altres restem, si hi cap encara, més esperançats de cara al final de la lluita, que un dia o altre arribarà, i, en vistes al resultat de la mateixa.

Es possible que a la reraguarda, després dels mesos que n'eres absent, hagi fet deduccions no massa satisfactòries, en constatar com la igualtat no és un fet real en el que a les privacions principalment es refereix i també en veure com la nostra politesa envers els hostes que la guerra ens ha portat, no és pas corresposta de bon tros pels qui en resten obligats, sinó per altra cosa, per la cordialitat i amorositat amb que nosaltres els havem acollit; però sempre existeixen casos especials que no són la totalitat ni tampoc la majoria i és millor, fins a risc d'enganyar-nos nosaltres mateixos, que siguem nosaltres els que trobem les disculpes als mancaments aliens; evidentment, millor és abellir-se el viure que no amargar-se l'existència; no facis cabal, doncs, si els uns gaudeixen de privilegis, mentre que els teus suporten privacions, sempre existeix un pitjor. Vivim optimistes de cara a un demà que serà de major equitat i justícia per a tots; la lluita es fa amb aquest fi i, has dit tu, he dit jo i tots ho repetim, el nostre ideal ha de triomfar perquè a la llarga sempre la força de la raó preval a la raó de la força i sens dubte de cap mena, la victòria serà amb nosaltres com a premi dels nostres sacrificis.

L'hivern amb les seves inclemències és ja arribat i el poble que treballa s'ha recordat dels que lluiten i ha col·laborat a la campanya d'hivern per al subministrament de roba per als combatents, amb entusiasme i sense mires de tendències i ara que som ja a les acaballes d'aquesta campanya i en l'espera de que tots els combatents en tocan els resultats, bé podem comentar-ne l'èxit obtingut pels seus organitzadors.

Que la nova etapa de la teva personal aportació a la lluita, no sigui menys profitosa que l'anterior i que per a tu personalment els resultats no siguin tampoc menys beneficiosos, es el que cordialment et desitja el teu germà

RAMON

27 de novembre del 1938.

CATALUNYA INTERNACIONAL

Durant el període monàrquic i, després de les dictadures, a Catalunya sempre se li ha girat una feina considerable en la política interior i exterior. Abans girava la política de supremàcia unitarista en la inconvergència que hi havia entre la política central i la de casa nostra, que és com es deia vulgarment. Però, ara, d'ençà de l'adveniment de la República la cosa ha canviat tan sobtadament, que bé podríem dir que tot aquell significat d'hegemonia en la política espanyola ha pres el tombant de regirar-se en el ventrell mateix i en el suburbi de les grans capitals per mitjà de la premsa i internacionalment en les esferes més delicades i on s'hi giren i s'hi rebreguen tota la gran gamma de tractats especulatiu, damunt de la Catalunya; la que avui és màrtir del dolor dels barbes feixistes estrangers.

Catalunya — perquè no dir-ho, — ara i sempre, li ha tocat les del rebre. És una simptomàtica visió de la història. Regirem-la i amb tot, i que hi hagi grans fets que ens enalteixen heroicament amb valor moral i material no deixem d'aportar-li aquest estigma del destí amb la consegüent pèrdua del que és el més fonamental per al poble català com és llur llibertat. Sempre l'hem tinguda pendent d'un fil. És característica, força interessant aquesta. Suara, l'actual guerra per la independència que en les entranyes mateixes de la nostra terra s'està sostenint, s'hi convergeix qualque símptoma que fou repetit — com deia —, en la història.

Alguns d'aquests sentits simptomàtics, és el treball espiritual cristianitzat de la majoria del poble català que de segles ve ensenyorint-se racialment; un altre, és la moral que s'ha europeïtzat d'ençà aquests vint-i-cinc anys darrers, degut a la forta volada que ha pres la cultura d'infiltració franco anglesa, el qual, en aquest aspecte ha tingut de mentar-se amb grau superlatiu la pèrdua de la llatinització romana amb llur cultura, degut a la que avui veiem surar en l'atmosfera de la política com és la feixistització de l'església catòlica i romana; (i en aquests aspectes quedem curts per por o bé per demora a no ferir susceptibilitats que encara poden mereixer un cert respecte); l'altre és, els grans interessos que s'han anat amuntant damunt de la nostra Pàtria, degut a que el nostre esperit treballador i responsabilitat del treball ha repercutit considerablement dintre de l'espe-rit comercial i, àdhuc, la situació geogràfica i mediterrània junt amb el clima i la gran riquesa natural del naixement elèctric del nostre país, i, per últim — un exemple és el que actualment travessa Catalunya —, és, en el sentit militar, Catalunya s'emmotlla i s'ha emmotllat sempre, o bé quasi sempre, a les circumstàncies de l'hora present o de l'esdevenidor.

Aquets és un valor quantitatiu. Un valor que en l'obrar sap repercutir internacionalment, reconeixent-li un dret nacionalment en tots els aspectes a que es pot fer-se acreedora una pàtria amb vida

pròpia i amb una ànima indestructible per més barbres que ens vulguin pretendre destruir-nos el nostre sentit patri, i per més feixisme devorador de pobles a un servilisme i d'esclavatge. Ací, no hi trobaran una Abissínia ni una Àustria que s'ha deixat subjugar, perquè ha cregut massa amb els propis lladres. Catalunya, dintre d'un dia molt proper, hi veurem tota la seva irradiació amb sol i xent als quatre costats, de la seva potencialitat militarment, políticament; diplomàticament, per més que hom s'hi imagini que som solament una engruna dintre aquesta societat vella i caduca de l'actual Europa. Hi ha aspectes a Catalunya que com deiem, són indestructibles i una de les tals és la cultura. I un poble amb la seva deguda cultura, si profunditzéssim tota la seva significació en pes i valor que internacionalment es mira, repetiríem el que ja portem dit i enriquint-ho a l'ensem, molts paisatges transcrits i molts més, els que encara resten inèdits, en les presents ratlles. Espanya pot estar-ne orgullosa de tenir en un extrem una terra on hi viu una raça, un poble, una nació que la sap defensar heroicament amb llurs energies no manllevades, si no amb l'impetu del valor, del deure i de la coaprensió encara mai immarcessible per més mals vents que l'hagin pretesa sotjar-la en la més impura i criminal

dogalació dels odís, de l'egoisme i de la venjança salvatge.

El poble espanyol té amb el poble català un germà seu. Actualment més proves no es poden merèixer. A la consciència de tothom està si amb ulls es vol mirar la causa de la nostra lluita que conjuntament s'està sostenint contra el feixisme internacional i invasor. La sang que vessa és escampada vergement amb una sola finalitat; la de vèncer. Guanyar la partida al criminal que s'ho ven tot i consent la martirització, el robatori, el carnatge, el crim, la deshonra i tot el deshonori en nom d'unes paraules que haurien de cremar la sensibilitat i els llavis en pronunciar-les solament fos una vegada, encara que al criminal dir-li criminal ja no senti ni conegui la significació agressiva de tal paraula.

Catalunya, aviat, ja podem dir-ho, imprimirà una trajectòria en vèncer al feixisme criminal, dintre i molt més enllà de la seva terra, una trajectòria constructiva de superació individual en tots els aspectes a que són útils per tal de conviure i merèixer un cert respecte molt més del que hem tingut fins ara arreu del món i dintre del marc democràtic de la civilització humana.

JOAN VILADOMS RAVENTÓS

Interioritats d'una tragèdia a Centre-Europa

II

En el curs d'una conversa secreta que va tenir lloc entre el canceller Schuschnigg, el seu secretari d'Estat i l'arxiduc Otto, pretendent exiliat, en el mes de setembre del 1936, aquest últim va exposar enèrgicament la seva posició contrària a qualsevol participació austríaca en un projecte de desmembració de Txecoslovàquia, per la força de les armes. Guido Schmidt, partidari d'entrar en el projecte d'agressió, insistí en l'opinió de que hom podria aconseguir la conformitat d'Alemanya i àdhuc fins el seu concurs per a la restauració monàrquica, a condició de que aquesta fos dirigida contra la Petita Entesa. El pretendent s'oposà decididament a semblant combinació.

La posició — en aquest cas correcta — d'Àustria, en negar-se a cooperar a una política d'agressió contra Txecoslovàquia, li ha resultat més bé perjudicial. De prendre una actitud diferent, haguera pogut, fins a cert punt i pel moment, salvaguardar la seva pròpia independència.

Un any després, era evident que Berlín, preparava les seves bateries per a una ofensiva a la regió del Danubi.

Després de la visita de lord Halifax a Berchtesgaden, va començar a formalitzar-se en les capitals de Centre-Europa la idea d'un acord entre Budapest, Praga i Viena, intel·ligència que fou molt aviat coneguda per política del triangle.

El ministre d'Àustria a Praga, va rebre l'ordre d'entrevistar-se detinguda-ment amb el president Benes. Heus aquí un resum complet de l'informe redactat per l'ambaixador i que no deixa de tenir un remarcable interès, en algun dels seus extrems, considerat a la llum dels esdeveniments posteriors.

El President Benes, parlà en primer lloc de la qüestió dels sudetes i declarà que no cediria a cap pressió exterior en aquest respecte. Concedia gran importància a poder eliminar per aquesta part tot motiu de conflicte. El President manifestà que acabava de rebre una lletra de Henlein, en la que exigia que fos renunciada la teoria de l'Estat nacional txec, per adoptar la d'un Estat de nacionalitats. Es proposava no contestar a l'esmentada lletra. Semblava que Henlein oblidés que ell, Benes, no havia parlat mai en públic de Txecoslovàquia, d'altra manera que d'un Estat nacional. Aquesta discussió havia estat originada per Kramars — primer President del Consell d'Estat Txecoslovac —, que havia volgut introduir les concepcions d'Estat Nacional i llengua nacional en la Constitució. En aquella època (1919) havia retornat precipitadament de París, interrompint aquest projecte. Es tractava d'un vell especialista en qüestions econòmiques i polítiques; basava

la seva tesi en aquestes qüestions; el concepte d'autonomia que el partit d'Henlein llançava a la contesa, per a ell no existia; no se li podia ocórrer que per part de ningú es definís aquesta idea, en el que fa referència a la vida comuna dels pobles de Txecoslovàquia.

El President arribà a concretar en parlar del problema: «No sóc jo qui ha signat el tractat de Pittsburgh — va dir —. No hi ha qui pugui servir-se d'això per a combatre'm...» Segons ell, Massaryck havia sofert en aquest punt una equivocació. Però ell havia cregut que complia el seu deure recolzant a Massaryck en aquesta qüestió com el recolzava sempre.

En aquest moment, el president canvià de tema i parlà del seu horror a la guerra. Si abans del 1914 hagués pogut preveure que la independència del seu país sols podia ésser mantinguda per mitjà d'una guerra mundial, hauria renunciat i acontentat amb la llibertat política del seu poble dintre el quadre de la doble monarquia. La guerra li inspirava una gran repulsió i li semblava increïble que cap home d'Estat conscient i responsable desitgés deliberadament provocar-la.

Per fi, Benes, exposà les grans directrius de la política txeca envers Alemanya i Àustria de la següent forma:

1.ª Txecoslovàquia es troba sempre disposada a la col·laboració sigui quina sigui; no existia obstacle de cap mena en aquest terreny i l'opinió pública del país era la mateixa.

2.ª Àustria i Hongria havien de pal·lesar la suficient voluntat, resolució i seguretat per a dir: «Nosaltres volem això o allò i podem fer i farem això o allò altre». En tot cas han de trobar-se disposades, en el moment precís, a resistir tota pressió eventual procedent de potències estrangeres.

3.ª El President no pot intentar cap mena d'acció que la gran veïna de Txecoslovàquia, Alemanya, pugui creure d'rigida en contra d'ella. Vol seguir honrada i lleial respecte al Reich.

Es pel mateix motiu que sovint s'havia manifestat respecte a la posició txecoslovaca pel que feia relació al problema austríac. Repetidament havia manifestat al ministre alemany a Praga, que Txecoslovàquia, per motius econòmics i polítics, era contrària a l'Anschluss, que era preferible pel país, conservar en la seva frontera meridional un Estat independent i lliure. Evidentment es tractava d'una actitud egoista, però Àustria desitjava el mateix i també Europa. Alemanya podia molt bé conformar-se amb la coneguda declaració de que Àustria era un Estat alemany i que no podia associar-se en cap combinació contrària al Reich.

Finalment, el president féu remarcar que havia sostingut sempre i continuaria sostenint que Austria era viable. Els esdeveniments li donaven la raó de manera indiscutible. Tot això autoritzava al món sencer per a mantenir amb severança la independència austríaca. En aquest terreny era contrari a una concepció política a la moda del 1866, o sigui de la tendència a col·locar Viena enfront de Berlín. Es trobava íntimament convençut de què es trobaria per a l'Europa central una combinació que reconstruís una unitat implícita, com era un fet, per exemple, entre els escandinaus, i a base de mantenir bones relacions amb Alemanya. No abandonava, per tant, l'esperança d'una millora en la situació d'Europa.

Amb semblant conclusió optimista, finia l'informe del representant d'Austria a Praga.

El canceller Schuschnigg constata en aquestes declaracions del president de la República txecoslovaca, les mateixes opinions que havia exposat sovint en les pròpies converses amb el president del govern de Praga, senyor Hodza. La idea d'una federació Danubiana semblant a la que existia virtualment entre els Estats escandinaus, que vivien en relació correcta amb la gran veïna Alemanya,

constituïa el que ell considerava com a possible i desitjable. No obstant, era més escèptic que el president Benes respecte a les possibilitats de viure en relacions de bona amistat i veïnatge amb l'Alemanya hitleriana.

Per la seva part havia fet tot l'humancament possible, comprès el seu renunciament personal, per a no destruir aquestes possibilitats. La missió pacificadora d'Austria i la seva responsabilitat davant d'Europa la jutjava per sobre de tota discussió. Veia, però, amb tristesa, acumular-se les dificultats, però creient haver complert el seu deure envers el seu país i Europa.

El diumenge, 13 de març del 1938, quasi a la mateixa hora en què Hitler proclamava l'anexió d'Austria, un dels principals generals del cos d'ocupació, sostenia una conversació en un restaurant de Viena; conversació que fou sorpresa i comunicada a una personalitat austríaca resident a l'estranger.

El general en qüestió, s'expressa en els següents termes:

—Actualment, tenim ja a Austria, dintre aquest any tindrem també Txecoslovàquia. L'operació es troba prevista per a setembre o octubre.

(D'un treball del Dr. Fuchs en el periòdic «Le Soir».)

CAMINS DE DOLOR

Poemes de la nostra guerra

XII

SETMANA ROJA DE MAIG

CANÇÓ D'AMARGURA

Els carrers de la ciutat
s'han omplert de taques roges!...
Als carrers de la ciutat
les persones semblen boges!

Pels carrers de la ciutat
es baten els homes, ara!...
I es maten sense pietat,
quin malestruc els separa?

Enllà pels carrers ombrius
s'ouen trets, crits i amenaces;
passen colles de captius
el cap cot i les mans lasses!...

Per fàbriques i tallers
han tancat llurs portalades!
Van desfilar pels carrers
les ombres desorbitades...

Cella-junts, neguitejats,
amb neguit que els desespera,
van passant els dissortats
a remolc d'una quimeral...

¿Per què es maten, mare meva,
amb un odi tan cruel?
Per què lluiten sense treva?
Per què? Per què? Amb quin anhel?

Si tan sols una bandera
voleia de llibertat,
si és tan sols una quimeral
la que els empeny al combat,

si un jorn gloriós s'aixecaren
com un sol home a lluitar
contra el llop, i l'esclafaren,
per què s'han de barallar?...

Roja setmana de maig!
Quin pesombre t'aclapara!
La sang que va brollà a raig
ha enfosquit la veu tan clara!

D'allà a la vora del port
ha sorgit com una estrella
una veu com un fil d'or
de tonada trista i bella!

Han cantat una cançó
que ha omplert de remors i flaire,
tota plena de claror
que ha fet crispà els punys enlaire!

La cançó dels afamats,
la cançó de l'home pària,
la cançó dels dissortats,
la cançó dels sense Pàtria!...

Els carrers de la ciutat
s'han omplert de melodies!...
Tots els cors han bategat
amargats de les follies!...

R. MASSIP I TARRAGÓ

CARNET INTERNACIONAL

La darrera setmana, remarcàvem en aquesta secció, la tàctica emprada amb notable èxit pels components de l'eix Berlín-Roma. Els esdeveniments dels darrers dies — que per altra part es succeïen quasi vertiginosament — no han fet altra cosa que accentuar el procediment. Les estridències del feixisme en relació a unes reivindicacions italianes respecte a Còrsega i Tunis, han tingut la virtut d'atreure l'atenció general envers Mussolini i la seva política imperial al Mediterrani, aconseguint per a la seva associada, Alemanya, fer oblidar, al menys momentàniament, l'emoció provocada en tots els països, per les brutalitats exercides contra els jueus del Reich.

Per altra part en escriure aquestes impressions deu signar-se a París la declaració franco-alemanya, corollari de l'acord de Munic i que pretén complementar la ja cèlebre declaració publicada per Chamberlain i Hitler arran de l'esmentat acord-Bonnet i els que recolzen la seva política fixen grans esperances en la nova etapa que segons ells queda oberta per aquest fet en les relacions franco-alemanyes, però no creiem que l'opinió general de França es faci grans il·lusions. Sobrerament és conegut el procediment nazi pel que fa referència als acords signats i a la interpretació dels mateixos. Fa temps per altra part que la diplomàcia anglesa assaja inútilment de dissociar o el menys debilitar la compenetració de l'eix, i no creiem que els actuals governants francesos tinguin la pretensió de sortir-ne més aïrosos.

No hi ha dubte de què el govern francès, sigui quin sigui, ha d'oposar-se enèrgicament a les preteses reivindicacions d'Itàlia. En aquest punt tot el país es sent identificat. El primer ministre britànic en el seu projectat viatge a Roma tractarà segurament de conciliar els punts de vista francès i italià, però dissortadament per a la seva política, serà molt difícil d'arribar a un acord semblant al de Munic. En el cas concret de la mediterrània, no solament els que podrien ésser sacrificats, no estan disposats a tolerar-ho, sinó que qualsevulla solució muniquesa, afectaria directament a l'equilibri existent i, per tant, fóra en perjudici dels interessos de les democràcies, que en aquella ocasió claudicaren a base de cedir els interessos que no les afectaven directament.

França que d'aquest joc pot sortir-ne més directament afeblida, es trobarà obligada a reaccionar virilment si no vol veure compromès el seu esdevenidor com a potència imperial. No creiem pugui tolerar un nou xantage i menys cedir a la seva pressió. Tampoc França pot seguir incondicionalment a remolc de la política personal de Chamberlain, ni prestar-se a un sacrifici unilateral en favor d'una pau, en definitiva molt problemàtica, si no està basada en una sincera voluntat de cooperació i respecte mutu entre les diverses potències pel que atany a les relacions internacionals.

En resum, creiem que l'establiment d'un acord viable entre els interessos de les potències a la mediterrània, serà la pedra de toc per al pacte dels quatre, que en definitiva és la política preconitzada per Chamberlain.

Paral·lelament a les combinacions que es pretén arbitrar a l'entorn del problema més candent, persisteixen els tanteigs per a trobar una solució a les reivindicacions colonials. El pla en aquest aspecte, comporta el desig per part dels gestors anglesos, de trobar la solució a base dels dominis colonials dels petits països, pla que, com és lògic, topa amb la resistència dels interessats, en negar-se justament al sacrifici dels seus interessos en profit de les grans potències.

Tota la intrincada política que vénen realitzant les grans potències europees, a base de combinacions més o menys maquiavèliques, es desenrotlla sota l'atenta vigilància i observació de dos països, la influència dels quals en el concert internacional és d'un pes definitiu, els Estats Units d'Amèrica i l'Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques. Aquests Estats, avui els més potents, intrínsecament pels mitjans i recursos propis amb què compten, són els únics que donen la sensació de veritable serenitat i força i poden esdevenir en un termini breu, els únics suports al redós dels quals poden agrupar-se, guiats per les seves respectives situacions geogràfiques, els petits països que es senten indefensos davant les apetències i els egoïsmes desfermats.

S. FIGUERAS

ABRIL a Francesc Macià

El proper dia 25, data del cinquè aniversari del traspàs de l'heroi nacional, Francesc Macià, apareixerà un número extraordinari d'ABRIL.

Per tal motiu la Direcció fa avinent a tots els seus col·laboradors, absents de la nostra ciutat, que no deixin d'enviar els seus treballs relacionats amb aital motiu.

Igualment l'Administració fa avinent que és necessari que abans del dia 18 li siguin enviades totes les comandes d'exemplars de l'extraordinari d'ABRIL.